

Till
Socialstyrelsen
nr-tandvard@socialstyrelsen.se

Svenska Diabetesförbundets synpunkter på:

Socialstyrelsens nationella riktlinjer för tandvård

Svenska Diabetesförbundet företräder personer med diabetes, oavsett ålder och typ av diabetes, samt dessa personers familjer och närstående som också påverkas av sjukdomen. Det beräknas finnas drygt 500 000 personer med diabetes i Sverige idag. Diabetesförbundet har med sin 78-åriga historia en bred erfarenhet av och kunskap om hur det är att leva med diabetes.¹

Diabetes är en kronisk sjukdom som personen lever med från insjuknandet och fortsatt under hela livet. Sjukdomen kräver kontinuerlig och ständig uppmärksamhet, kontroll samt löpande bedömning och analys av situationen genom avancerad egenvård. Personer med diabetes har en ökad risk för att utveckla komplikationer som parodontit och karies, varför tillgång till tandvård på rimliga villkor är mycket viktigt för gruppen.

Sammanfattning

Diabetesförbundet lämnar i det följande våra övergripande synpunkter på det utkastet till nya nationella riktlinjer för tandvård som Socialstyrelsen har ute på remiss. Vi kommer svara via detta kortfattade PM. Våra synpunkter riktar sig inte mot specifika delar av riktlinjerna – eller underlagen bakom om dessa – men beskriver däremot kopplingar mellan diabetes och munhälsa, som vi anser det är viktigt att känna till.

Diabetes och munhygien

Diabetes en kronisk sjukdom som ofta över tid även inverkar på munhälsan. Hos vuxna personer med diabetes, som haft sin sjukdom en längre period, är parodontit vanligare än hos andra. Det gäller framför allt om man har höga blodsockervärden. Parodontiten kan då utvecklas snabbare. Personer med diabetes löper två till tre gånger högre risk att drabbas av tandlossning, jämfört med befolkningen som helhet.

Samtidigt har personer med diabetes ofta mer karies än personer som inte har diabetes. Ett skäl kan vara minskat salivflöde och en hög blodsockernivå som i sin tur kan leda till hög glukoshalt i saliven bland personer med diabetes. Det är även vanligare med inflammationssjukdomar i vävnader kring tänder och tandimplantat (parodontit) och djupa rotfickor för gruppen som helhet.

Dessa tillstånd är dessutom ofta allvarigare hos personer med diabetes, vilket i sin tur påverkar glukoskontrollen. Därmed riskerar det att uppstå en negativ spiral, där den försämrade munhälsan påverkar diabetessjukdomen i negativ riktning genom förhöjda

¹ Läs gärna mer på: www.diabetes.se

blodsockernivåer vilket sin tur ytterligare försämrar munhälsan etcetera. Det är därför av stor vikt, att personer med diabetes får hjälp med, och rimliga förutsättningar för, att sköta sin munhygien på bästa möjliga sätt.

Detta är bakgrunden för att tandvård finns med i Socialstyrelsens nationella riktlinjer för diabetesvård.² Diabetesläkare bör hänvisa personer med diabetes som uppvisar höga blodsockervärden till tandvården. När riktlinjerna togs fram år 2018 konstaterade det emellertid i dessa på sid. 15: "att fler med diabetes bör erbjudas förebyggande åtgärder mot karies och parodontit."

Diabetesförbundet bild är dock, att detta inte sker i särskilt stor utsträckning. Samtidigt innebär bidragssystemet runt tandvården, att många personer med diabetes ofta inte har ekonomisk möjlighet att fullföra den tandvårdsbehandlingen som föreskrivs.³

Tandvård på rimliga ekonomiska villkor för personer med diabetes

Eftersom det finns ett samband mellan diabetes och risken för försämrat munhälsa, så är det extra viktigt att inte personer avstår från tandvård till följd av ekonomi. Emellertid innebär dagens finansiering av tandvården, att kostnaderna för denna många gånger hamnar på individen. För en person med diabetes kan dessa utgifter uppgå till flera tusen eller även tiotusentals kronor om året. Detta är helt orimligt, och därför behöver tandvård komma in i hälso- och sjukvården samt inkluderas i högkostnadsskyddet.

Samtidigt har Socialstyrelsen visat, att när det gäller kopplingen mellan diabetes och tandvård, så finns det ekonomiska samhällsvinster att hämta hem: "Socialstyrelsens analys visar att en bättre glukoskontroll till följd av förbättrad tandvård är kostnadseffektiv i ett samhällsperspektiv."⁴

Personer med svårinställd diabetes har, enligt förordningen om statligt tandvårdsstöd (2008:193), rätt att få Särskilt tandvårdsbidrag (STB). Diabetesförbundet är dock av den uppfattningen, att tandvårdsbidraget bör ges till alla personer med diabetes. Huvudskälet är att de flesta personer med diabetes under sin livstid går genom perioder när blodsockret och därmed HbA1c ligger för högt. Många personer med diabetes har, trots att de lägger ner stor möda på att få blodsockernivåerna inom de rekommenderade gränsområden, ibland stora svårigheter att lyckas med detta.

Johanneshov som ovan

Björn Ehlin,
Förbundsordförande

Flemming Kristensen,
Ansvarig utredning och påverkan

² Socialstyrelsen (2018): *Nationella riktlinjer för diabetesvård* Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/nationella-riktlinjer/2018-10-25.pdf> [2022-01-17].

³ Allt om Diabetes (2020): *Dina tänder diabetesvårdens dolda vinkel* Tillgänglig: [Munhälsa \(diabetes.se\)](https://www.alltomdiabetes.se/2020/01/17/dina-tander-diabetesvardens-dolda-vinkel/) [2022-01-17].

⁴ Socialstyrelsen (2018: sid.64-65): *Nationella riktlinjer för diabetesvård* Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/nationella-riktlinjer/2018-10-25.pdf> [2022-01-17].